

Познавате ли южната зелена миризлива дървеница?

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 05.03.2019 Брой: 3/2019

Всеобщата поява на южната зелена миризлива дървеница, склонността ѝ да мигрира в жилищни постройки и недостатъчното ѝ познаване предизвикат безпокойство на голяма част от населението на много места в страната. Масовото размножаване на дървеницата при сухо и горещо лято, често е причина за повреди по зеленчуковите култури като домати, пипер, патладжан и зелен фасул в дворове и на площи в близост до населени места в много райони. Как може да се ограничи вредната дейност на миризливата дървеница?

Възрастните насекоми и нимфите вредят по растения от над 30 семейства, но предпочитат домати, пипер, патладжани, зелен фасул и др. култури, образуващи плодове и шушулки. Те повреждат всички

органи на растенията, но предпочитат развиващи се плодове, нарастващи леторасли и връхни части и млади шушулки. Дървениците при хранене „инжектират“ смилателни ензими в повредените органи и всмукват втечнената субстанция. Тъканите около мястото на смучене загиват. Плодовете се изпъстрят с множество петна, които отначало са сиво-белезникави, а по-късно покафеняват и потъмняват. Младите плодове на домати растат слабо, деформират се и най-често изсъхват. При силна повреда наподобяват фитотоксичност от сярата. Летораслите и връхните части се изпъстрят със сиво-белезникави и кафеникави петна и при силно нападение растат слабо и изостават от неповредените. Повредите при полски условия са най-силни при домати, а в оранжерии – по пипер, домати и патладжан. Нимфите от първа възраст не се хранят; от втора – четвърта – вредят слабо, а най-вредоносни са възрастните дървеници и нимфите от пета възраст.

Възрастната дървеница през летните месеци е зелена, а през есенно-зимния период – жълтеникаво-кафява. На гръдния щит –отпред има 3-5 белезникави петна, а отстрани на тялото – надлъжно черни петна. Яйцата са бледожълти скоро след снасянето, а по-късно – светло оранжеви, бъчвовидни по форма, с лъчевидни израстъци от горната страна. Нимфата от първа възраст е червеникава със светли крака и антени.; от втора възраст – с червено коремче и черни глава, гърди и крака; от трета и четвърта възраст – със зелена глава и гръбна страна и жълти петна отгоре и отстрани, на коремчето, а от пета възраст – с жълто–зелено коремче и червени петна надлъжно по тялото.

Видът развива две и частично трето поколение годишно на открито и зимува като възрастно насекомо в растителни остатъци, под кората на дърветата, в почвата, в изоставени и жилищни сгради и по други защитени места. Вечер и през нощта дървениците се привличат силно от светлина. Развитието на един жизнен цикъл зависи основно от температурата, хранителното растение и относителната влажност. Оптимални са температура 28-30°C и относителна влажност 65-80%. При подобни условия и предпочитан гостоприемник домати едно поколение се развива за 20-25 дни, а при други условия – от 25-35 до 40-65 дни. Най-бързо се развива нимфа първа възраст – за 3, а най-продължително – 8 дни нимфата от пета възраст. Дървениците започват да напускат местата на зимуване при повишаване на температурата над 14-15°C – втора половина на април – началото на май. Те се хранят интензивно в продължение на няколко седмици, копулират и започват да снасят яйца през нощта. Яйцеснасянето започва втората половина на май. Яйцата се полагат по долната страна на листата, по млади плодове, по шушулки и по леторасли групово от 25-30 до 120-130 яйца в група. Те са слепени помежду си и общо за мястото на снасяне. Една дървеница снася до 250 яйца с прекъсвания за допълнително хранене. При оптимални условия яйчния стадий продължава 5-6, а нимфният – 15-25 дни. Нимфите започват да се излюпват към края на май-началото на юни. Младите нимфи (нимфи първа възраст) остават групово около хорионите на яйчната група (излюпването на всички яйца от групата настъпва почти едновременно), поведение изработено през периода на индивидуалното развитие за осигуряване защита от естествени врагове, неблагоприятни температури и ниска относителна влажност. Нимфите от втора и трета възраст живеят също групово, а от четвърта и пета – водят единичен начин на живот и най-често обитават върхни части на растенията сутрин. При стръскване или друго механично въздействие падат на повърхността на почвата и остават неподвижни за известен период от време – поведение, известно като катаlepsия, акеназа и танатоза, важно за прогнозирането.

Възрастни дървеници от първо поколение се появяват към края на юни-началото на юли, а от второто – в края на юли-първата половина на август. През юли, август и първата половина на септември условията за размножаване и вредна дейност са най-благоприятни и повредите най-силни по домати, сладък пипер и патладжан при поливни условия. Дървеници от частично трето поколение се появяват през втората половина на септември. В края на септември и през октомври дървениците постепенно преминават по местата на зимуване. Ниските температури през зимните месеци в страни от умерения пояс ограничават разпространението на дървеницата, а при много студени зими смъртността ѝ достига до 70-80% (зимата на 2017 г.) Женските дървеници, видовете, оцветени по-тъмно и добре запасените с мазнини понасят по-успешно ниски температури. Възрастните дървеници през есента мигрират масово и в жилищни сгради, привличани от светлината. През периода 2007-2013 и през 2016 г. видът се размножи масово поради сухо

и горещо лято и причини силни повреди по домати, пипер, патладжан и зелен фасул в дворове и на площи в близост до населени места в много райони на страната.

Как може да се ограничи вредната дейност на миризливата дървеница?

*Обработка на почвата, балансирано торене на културата, напояване, прилагане на операции със зелените части на растенията;

*Почистване на площите от растителни остатъци, непосредствено след прибиране на реколтата;

*Сеитба на фасул за консервиране през април и юни за привличане на дървениците и унищожаването им с инсектициди;

Клавитус е инсектицид, който притежава напълно органичен произход и е формулиран на базата на калиеви соли и мастни киселини. Той не съдържа конвенционални пестициди и представлява тройна комбинация от: калиеви соли на мастни киселини, растителни масла и етерични масла, което гарантира ефективна защита срещу южната зелена миризлива дървеница.

* Статията е обновена на 29.02. 2024 г.